

Budapesten

Sajtótájékoztató a koppenhágai béke-világkongresszusról

Béke-világkongresszust rendeznek Koppenhágában október 15—19. között. Az előkészületekről *Grete Möller*, a kongresszus dán nemzeti előkészítő bizottságának tagja és *Horváth Éva*, az Országos Békatanács titkára sajtótájékoztatót számolt be kedden az OBK székházában.

A kongresszussal kapcsolatos előzetes információkról szólva a dán vendég elmondta: a világtalálkozóra száz ország csaknem 1500 képviselőjét várják. Tavaly december óta készülnek a találkozóra, a nemzetközi előkészítő bizottságban 15 ország békeaktivistái tevékenykednek, s számos nemzetközi szervezet — többek között az Afro-ázsiai Népek Szolidaritási Szervezete, a Nemzetközi Békakutató Szövetség, a Szakszervezeti Világszövetség, s a Békevilág Tanács — tagjai is részt vesznek munkájában.

Az ENSZ nemzetközi békevének egyik legrangosabb eseményén a béke és az emberiség jövőjének védelméről tanácskoznak majd. A találkozó jelentőségét növeli, hogy megvitat-

ják az ENSZ közgyűlése által a nemzetközi békeévre javasolt fontosabb témákat: tanácskoznak a béke, a gazdasági fejlődés és a társadalmi haladás összefüggéseiről; a leszerelés és a nukleáris katasztrófa megakadályozásának szükségességéről; a faji megkülönböztetés és az apartheid felszámolásáról; az emberi jogok gyakorlásáról, mint a béke alapvető eleméről, a béke és az emberi szükségletek, valamint a béke és a bizalom kölcsönhatásáról. Szólnak a nukleáris, vegyi és más tömegpusztító fegyverek csökkentésének és felszámolásának módjairól, a világűr militarizálásának megakadályozásáról.

A koppenhágai béke-világkongresszus alkalmat ad arra, hogy a résztvevők ki-

nyilvánítsák békevágyukat, cselekvési készségüket. A világtalálkozó lehetőséget teremt arra, hogy eltérő politikai összetételű delegációk tagjai egymást jobban megismerve elősegítsék a bizalom erősödését a béke-mozgalom képviselői között.

A magyar béke-mozgalom széles körű és kiterjedt tevékenysége során minden alkalommal megragadott arra, hogy hozzájáruljon a kongresszus sikeréhez — mondta az Országos Békatanács titkára. Ez a törekvés jut kifejezésre abban is, hogy az Elni akarunk címmel néhány hónapja meghirdetett nemzetközi gyermekrajzpályázat legsikerültebb alkotásai közül több mint százat Koppenhágában is bemutatnak. Már elküldték a dán fővárosba a világtalálkozót jelképező házunkban készített plakátokat is. Mint Horváth Éva elmondta, a kongresszusra harminctagú magyar küldöttség utazik.

Mi ad tekintélyt a felnőtteknek?

Először csak az iskolák háza tájáról érkezett a panasz, hogy a gyerekeink közt terjed a tiszteletlen magatartás, keveset adnak szüleik és nevelőik szavára, rohamosan csökken a felnőttek tekintélye körükben. Pedagógusok tették szavá, hogy az idősebb nemzedék és a fiatalok kapcsolatában a hagyományos értékrend megdőlt. A jelenség ma már mindennapos. Ki-ki a saját bőrén érezheti, hogy az életkor, a társadalmi státus önmagában nem ébreszt tiszteletet az ifjúságban, azt a felnőtteknek maguknak kell megszerezniük, ha igényt tartanak rá.

2.

Felreértés ne essék: a gyermeki önállóság növelése, a cselekvőkészség és a kreativitás kiterjesztése, nagyszerű nevelési cél a szocialista pedagógiában is, de ezeknek a törekvéseknek összhangban kell állniuk az ifjak valódi érdekével, a szocializációval. Régi neveléstörténeti igazság, hogy igazi önállóságra csak tekintélyvel rendelkező tanítók és felnőttek tudják nevelni gyerekeinket.

De mi ad tekintélyt a felnőtteknek modern korunkban, a gyerekek előtt? Tisztelet valamiféle tekintélyt a mai ifjúság? Lehet érdemi választ adni ezekre a kérdésekre, vagy csupán veritékszerű magyarázatokat?

Lehet, és nem is kell messzire nyúlni értük, csak a jó családok nevelési szokásaiból, és a pedagógia klasszikus hagyományából kell meríteni, szem előtt tartva, hogy tekintélyt nem lehet beszerezni, megvásárolni, vagy kapni; az életkor, a beosztás, a cím, önmagában nem rang kritikus fiataljaink előtt. Hanem a felnőttek jó példája, az ember minőség, az igen. Például, a derekasan végzett munka, a szaktudás, a becsületesség, a következetesség. Aztán a szó és a tett, a külszín és a belső tartalom egysége. A pedagógusok a megmondható, az ifjúság fenntartás nélkül igennel szavaz ezekre az értékekre, és amikor elmarasztal bennünket, ezeknek a hiányát kifogásolja magatartásunkban.

3.

A személyiség értékeivel megszerzett tekintély végigkíséri az embert egész életútján, az olcsón szerzett népszerűség viszont gyorsan elillan. Sokan mégis megelégednek az utóbbival. Akik a gyerek pillanatnyi óhajának engednek, szem elől tévesztik, hogy annak egyetlen igazi érdeke van a serdülés időszakában: a dolgos életre való felkészülés.

Túlzó engedékenységgel nagy kárt okoznak a gyerekeknek, ráadásul kicsinyke tekintélyüket is eljátszák előtte.

P. Kovács Imre

A város teátruma Kézikönyv a színházról

Operettekkel ismertem meg. (Nyolc-tíz éves korban ez még bocsánatos bűn.) Anyám húga, keresztanyám volt az, aki vasárnap délutánonként olykor megjelent, s vagy csak az inkább Ivanhoe-t nézni akaró fiúgyermeket, vagy az egész családot látta. *Lehoczky Zsuzsa* énekelte és táncolt, ábrándos tavaszi vasárnapokon pár órára bizonyosan belé is szerethettem, szívfejtő reménytelen, túlcsoordult gyermekszerelemmel, úgy ahogyan csak 8—10 éves fejlet tud szerelmes lenni az ember. Volt azután a *Lakky*. A táncoskomikus. Anyámék különösen szerették, igazából csak balesete után — jól emlékszem vajon? — hívta föl magára becses figyelmemet. És azután, kicsit később, prózai előadásokon a *Domján Edit* és a *Kaló Flórián*. Meg az *Ajtay Andor*, aki a rádióban is énekelte, hogy a vén budai hársfák bekészen sutognak, s úgy érzed, boldog vagy. Azt hiszem, akkor réges-régen, ott, abban az épületben én is úgy érezhettem, boldog vagyok. Furcsa szagok egyvelege fogott körül, jó volt érinteni a páholy párkányának bársonyát, a csillogás valami extra-ovációban olvadt össze a tolakodóan hangos zenével, ami az árokból kiráradva szinte még a (nem túl nagy kedvvel felvett) ünnepi ruha ráncaiba is behatolt. No és a szőnyegmintás, le-fölhúzkodott óriás-redőnyféleség. És a többi. Hogy később, sokkal később, mi, hogyan, miért jött, miként, mivé, alakult, most egy-két pillanatig még ne firtassuk.

Annál is inkább ne, mert a múltat igazából alighanem csak egy mottóként éppen most olvasott, elgondolkodtató mondat jegyében érdemes fölhasználni: „Gyakorolj hát és törekedj, / mint a régiek — / Hogy az újat megragadhasd; / legfőbb szabályod ez legyen.” Az idézet kínai eredetű, szerzője *Kung-fu-ce* — s a könyv, melynek mottójául szolgál, címlapján a Szegedi Nemzeti Színházat, a város teátrumát mutatja.

Igen, egy könyv a szegedi színházról, melynek alcíme: 1883—1986. Valójában per-

sze nem a 103 esztendeje elkészült épület avatásának időpontjától, de az igazi, már-már homályba vesző kezdetektől, egészen pontosan 1719-től kíséri végig, tárja elénk a város teátrum-történetét. Kolléga, *Nikolényi István* műve, a kolofon szerint *Horváth Mihály, Kovácsné Nagymihály, Agnes és Kürtösi Katalin* kéziratot tanulmányainak felhasználásával írta és szerkesztette (a színház rekonstrukciós munkáiról szóló fejezet *Maár Mária, Szekeres Mihály és Selmeckzy Ernő* munkája). Az igazi lényeg persze, ami ebből a gondos, precíz, pozitívista ihletű kötetből árad, amely egyébként a színház 1945—1985 közötti tagjainak névsorát éppúgy tartalmazza, mint a fenti időszak minden bemutatóját (az adattár *Horváth Erzsébet* gyűjtése) — egészen más. Nézegetem a régi fotókat, *Liebmanna* képek éppúgy vannak közöttük, mint a már általam is jól ismert *Hernádi Oszkár*-felvételek, itt van *Ajtay Andor* és *Mentes József*, *Domján Edit* és *Kovács János*, *Bajor Gizi* és *Mécs Károly*, azután *Ferencsik, Kodály, Lehár* és *Huszka, Gregor Józsa, Gyimesi Kálmán* és *Vaszy Viktor*. Lapozgatom és...

Egy könyv, ami történelmi megidézéssel, régi tagok — *Barta Mária*-tól *Vadas Kiss László*-ig — vallomásaival, visszaemlékezései tündöklésével megvillantja előttünk a Színház világát. Ezt az annyira magáért és magának való, utánozhatatlan egyedi csodát. Azt a világot, amit ugyan nem tekintek, nem tekinthetek kizárólagosnak saját — mondjuk így — „kultúra-összképben”, de borzongatóan szépnek, mert mélyesen emberinek, igaz művészetét hordozónak az. Bizsergetően egyéni, eredeti varázsúnak, mert a színpad, az öltözök, a játékok, az olvasópróbák és premierek univerzuma jóval általánosabb, a „bohémágnál” is sokkalta vonzóbb emberi megnyilvánulásokat bizonyíthat annak, aki igazán kíváncsi erre a világra. Úgy mint nagyvonalúságot, életbölcsest, emberismeretet, magasszintű „hétköz-

napi” empátiát, utánozhatatlanul originális humort, kedvességét — vagy esetleg „csupán” nem mindennapi műveltséget, tájékozottságot, intelligenciát, netán mindezek (gyakran tapasztalható) egyvelegét. Ez is a színház világa, amit a teátrum hagyományos ajándékain felül adni tud. És a világon semmi más nem gerjeszthette most ezeket a bizonyára túl szubjektív gondolatokat a Szegedi Nemzeti Színházról most megjelent, s a városban hamarosan kapható könyv kapcsán, mint ez a sorok mögötti, közötti, fényképek, emlékezők, adatok, régmúlt teátrum-korszakok eseményei közül elő-előkandikáló Szellem. Amit lehet prózáiban színházrajzoknak, teátrum-központurnak, „színházra kötelezett” attitűdnek vagy bármilyen hasonlóan nevezni, ám egyáltalán nem az elnevezés a fontos. Hanem hogy az a valami él, hat s éppen e könyv kapcsán tetten érhető, s akár ilyesféle eszmefuttatásokra is készítő. A színház, a város teátruma előtt tisztelgésre utasít. Ezért izgalmas örömmel várt dátum az az október negyedik, az (új)születés napja, midőn majd, gondolom, ezt a könyvet is megvásárolhatja — ott! a publikum. Azon a napon, amely ezekért, a most megidézettek miatt lesz igazán nekem, nekünk ünnep.

Domonkos László

Magyar kórus sikere Arezzóban

Az olaszországi Arezzóban rendezett nemzetközi kórusverseny nagydíját a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem női kara nyerte el. A nagyszabású zenei fesztiválnál, amelyet az idén harmadik alkalommal rendeztek meg, 16 ország 50 kórusa vett részt. A magyar női kar első helyezést ért el a „polifon” kategóriában is, s ugyancsak első helyezést a „romantikus és huszadik századi kóruszene” kategóriában. A pécsi kórus

ezenkívül elhódította a Liszt-művek legjobb előadásáért járó különdíjat. Ugyanezen a versenyen a kórus karmestere, Jobbágy Valér a „legjobb karnagy” járó különdíjat kapta. Az arezzói kórusverseny érdekessége volt, hogy a zenei rendezvényeken kívül az érdeklődők Liszt életéről szóló dokumentációs kiállítást tekinthettek meg, magyar kiadású Liszt-lemezeket és kottákat is vásárolhattak.

Napépítészeti konferencia

Nemzetközi napépítészeti konferencia kezdődött kedden Pécsen. Az új szakma — a jövő építésze — legnevesebb művelői gyűltek össze a világ minden tájáról a mecsekfaljai városban, ahol az első magyar napház épült. A konferenciát a Napenergia-hasznosító és Alacsony Energiaigényű Építészet elnevezésű nemzetközi szervezet hívta össze (angol nevének rövidítése: PLEA), rendezője a Magyar Tudományos Akadémia, illetve annak pécsi bizottsága.

A Pollack Mihály Műszaki Főiskola aulájában *Tigyi József* akadémikus, a konferencia szervezőbizottságának elnöke köszöntötte a 45 európai és tengerentúli országból érkezett vendégeket, majd *Somogyi László* építésügyi és városfejlesztési miniszter megnyitotta a négynapos tudományos ülést. Hangsúlyozta: a napépítészet meghonosodása és elterjedése természetesen nem oldja meg a világ energiagondjait, de mert ingyenes és folyton megújuló energiaforrásról van szó, nem szabad lemondanunk a hasznosításáról. Mellette szól az is, hogy valamennyi energiaforrás közül ez a leginkább környezetkímélő energia. A ma épülő napházak kétségkívül drágák, a műszaki fejlődés során azonban egyre gazdaságosabbá válik az épületek szoláris energiával való fűtése-hűtése. A magyar szakemberek — köztük a pécsi mérnökök — úttörő szerepet vállaltak a napenergia építészeti felhasználásában, nunkasságuk elismerése, hogy a

PLEA hazánkban tartja az idei nemzetközi konferenciáját.

A megnyitót követő plenáris ülésen megemlékeztek a kiváló építész *Olgay Jiberek* munkásságáról. Olgay Aladár és Viktor számos jelentős épülettel gazdagította Budapestet, később egyetemi tanárként működtek Brazíliában. A világon az első között kezdtek foglalkozni az alacsony energiaigényű építészettel, és nagy érdemeket szereztek annak tudományos megalapozásával. *Somogyi László* — Baranya megye és Pécs város vezetőinek társaságában — megtekintette a Mecsek déli lejtőjén épült napházat, és átadta a rendeltetésének. A már működő napház ez év őszén kezd igazán „élni”, amikor beköltözik egy többgyermekes család, és használni kezdi a különleges otthonát.

Fődíjas szegedi kislány

Jankovics Roland, a szegedi gedői általános iskola 8 éves tanulója „*Rugby*” című rajzával elnyerte a Nemzetközi Olimpiai Bizottság gyermekrajzpályázatának egyik fődíját. *László Pálné* tanítványa egy koreai kislány és egy romániai kislány társaságában került a díjazottak közé. Az erről szóló értesítést *Jean-Francois Pahud*, a lausanne-i Olimpiai Múzeum igazgatója, a zsűri elnöke írta alá.